

Peppes Pizza avd 32
V/ Børge Arntsberg
TMV-Kai 13
7014 TRONDHEIM

Vår ref.
09/357-5-AKH

Deres ref.

Dato:
25.11.2009

UTTALELSE- SPØRSMÅL OM DISKRIMINERING PÅ GRUNN AV MANGLENDE TILGJENGELIGHET PÅ RESTAURANT

Likestillings- og diskrimineringsombudet viser til klage av 9. februar 2009 fra Norges Handikapforbund Trøndelag.

Norges Handikapforbund mener at restauranten Peppes Pizza bryter diskriminerings- og tilgjengelighetslovens krav til universell utforming.

Ombudet har vurdert saken, og konkluderer med at Peppes Pizza ikke oppfyller diskriminerings- og tilgjengelighetslovens plikt til å sikre universell utforming av restauranten, jf. diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 9.

Likestillings- og diskrimineringsombudets uttalelse kan bringes inn for Likestillings- og diskrimineringsnemnda innen tre uker fra mottakelsen av dette brevet, se vedlagt orientering.

Sakens bakgrunn

Norges Handikapforbund (heretter: "NHF") har klaget inn seks restauranter/kafeer beliggende ved Solsiden i Trondheim for manglende universell utforming.

En av de innklagede virksomhetene er restauranten Peppes Pizza. NHF hevder Peppes Pizza bryter plikten til universell utforming på to områder. For det første har restauranten handikaptaolett som ligger en trapp ned. For det andre er det kun et par sitteplasser tilgjengelige for rullestolsbrukere.

Peppes Pizza har redegjort for saken ved daglig leder Børge Arntsberg.

For det første opplyser Arntsberg at Peppes Pizza har handikaptaolett som rullestolsbrukere har adgang til. Fra restauranten må man ned tre trappetrinn for å komme til handikaptaolettet. Restauranten har løse skinner som kan utplasseres ved behov. Arntsberg mener at rullestolsbrukere lett kommer seg ned til toalettet ved hjelp av disse skinnene og at plikten til universell utforming derfor er oppfylt.

For det andre opplyser Arntsberg at restauranten har åtte bord inne som er tilgjengelige for rullestolsbrukere. Noen av disse må riktignok tilpasses ved hjelp av skinner. I tillegg er hele uteserveringen tilgjengelig for rullestolsbrukere.

Rettslig grunnlag

Ombudet har kompetanse til å gi uttalelse om et forhold er i strid med diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 9, jf. diskrimineringsombudsloven § 3 tredje ledd, jf. § 1 annet ledd nr. 3.

Offentlig og privat virksomhet rettet mot allmennheten, har plikt til å sikre universell utforming av virksomhetens alminnelige funksjon så langt det ikke medfører en uforholdsmessig byrde for virksomheten, jf. diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 9 tredje ledd, første setning.

Med universell utforming menes utforming eller tilrettelegging av hovedløsningen i de fysiske forholdene slik at virksomhetenes alminnelige funksjon kan benyttes av flest mulig, jf. diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 9 annet ledd.

Ved vurderingen av om en utforming eller tilretteleggingen medfører en uforholdsmessig byrde skal det særlig legges vekt på tilretteleggingens effekt for å nedbygge funksjonshemmende barrierer, hvorvidt virksomhetens alminnelige funksjon er av offentlig art, de nødvendige kostnadene ved tilretteleggingen,

virksomhetens ressurser, sikkerhetsmessige hensyn og vernehensyn, jf. diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 9 tredje ledd, annen setning.

Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 13 fastslår at det i saker om diskriminering er delt bevisbyrde. Det betyr at dersom en virksomhet ikke er universelt utformet, må virksomheten sannsynliggjøre at en eventuell utbedring vil være uforholdsmessig.

Ombudets vurdering

Ombudet vil innledningsvis påpeke at restauranter er virksomheter som har plikt til å sikre at hovedløsningen er universelt utformet etter diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 9. Peppes Pizza plikter derfor å sikre at personer med nedsatt funksjonsevne har adgang til de delene av lokalene som er rettet mot allmennheten, herunder selve restauranten og handikaptoalett.

Ombudet legger til grunn at Peppes Pizza har et handikaptoalett og at dette er plassert tre trappetrinn lavere enn selve restauranten og inngangspartiet. For å komme seg ned til toalettet må man be om assistanse for å få lagt ut løse skinner i trappen. Peppes Pizza hevder at rullestolsbrukere enkelt kommer seg ned til toalettet ved hjelp av disse skinnene, og dermed har alle tilgang til toalettene.

Spørsmålet som ombudet må ta nærmere stilling til blir derfor om løse skinner i trapp oppfyller kravet til universell utforming.

Spørsmålet om bruk av løse skinner i trapp er berørt i ombudets sak 09/48. I denne saken skulle virksomheten bytte lokaler om ni måneder. Ombudet uttalte at en utbedring av inngangspartiet for å sikre tilgjengeligheten for personer med nedsatt bevegelsesevne i en relativt kort periode før virksomheten avsluttet leieforholdet, ville innebære en uforholdsmessig byrde. Ombudet uttalte videre at en *midlertidig* løsning kunne være løse skinner som sikrer en bedre tilgjengelighet for rullestolbrukere. Uttalelsen må forstås slik at bruk av løse skinner som en *permanent* løsning ikke oppfyller kravet til universell utforming. Dette er lagt til grunn i ombudets uttalelser i sakene 09/358, 09/360 og 09/363.

Ombudets vurdering er at løse skinner *ikke* tilfredsstiller kravet til universell utforming av en virksomhet. Formålet med plikten til universell utforming er å sikre en likeverdig tilgang til samfunnsarenaer, blant annet serveringssteder. Når en person må be betjeningen om assistanse for å komme til toalettet og betjeningsdisken, kan ikke ombudet se at dette formålet oppfylles. Det følger av diskriminerings- og tilgjengelighetsloven at dersom det vil medføre en uforholdsmessig byrde for virksomheten å sikre universell utforming, vil virksomheten likevel ikke bryte loven ved ikke å sikre universell

utforming. Det er opp til virksomheten å sannsynliggjøre at de vil være uforholdsmessig å kreve universell utforming.

Peppes Pizza har ikke vist til omstendigheter som taler for at det vil være uforholdsmessig for virksomheten å sikre en permanent løsning for tilgang til serveringsdisk og toalett. Peppes Pizza har ikke lagt fram kostnadsoverslag, eller vist til virksomhetens økonomiske situasjon. De har heller ikke vist til at bygningsmessige, sikkerhetsmessige eller for eksempel vernemessige hensyn tilsier at det vil være uforholdsmessig å kreve at Peppes Pizza er universelt utformet.

Ombudet legger til grunn at restauranten enkelt kan tilpasse bordene for rullestolsbrukere og at dette oppfyller plikten til universell utforming.

Konklusjon

Peppes Pizza oppfyller ikke plikten til universell utforming av sine lokaler, jf. diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 9.

***

Ombudet ber om en tilbakemelding innen tre uker, på hvordan Peppes Pizza vil gjøre sine lokaler universelt utformet. Dersom ombudet ikke mottar tilbakemelding innen fristen, vil ombudet vurdere å oversende saken til Likestillings- og diskrimineringsnemnda med påstand om at nemnda pålegger retting.

I *Norsk Standard (NS 11010:2008) Tilgjengelige reiselivsmål – Krav som grunnlag for merkeordning* finner man konkrete tips til universell utforming av restaurantlokaler.

Med vennlig hilsen

Beate Gangås
Likestillings- og diskrimineringsombud

Saksbehandler: Arshad Khan

Kopi: Norges Handikapforbund Trøndelag

Vedlegg: Orientering om klageadgang